

ISLAND

PRŮVODCE

Text: Simona Kidlesová a Jiří Špaček
Fotografie: Vladimír Černý a reklamní materiály
Vydala: SW Travel, v. o. s., v roce 2014
E-mail: info@swtravel.cz
Vydání první

© SW Travel, v. o. s., 2014

A – PÊLE MÊLE NA ÚVOD

Island se přes svou dlouhou historii zjevil světu prakticky až po 2. světové válce. Do té doby byl zapadlou zemí kdesi na konci světa na dalekém severu. V roce 1944 se však zbavil zbytků závislosti na Dánském království, které mu zůstaly po získání samostatnosti roku 1918. Dánsko po okupaci Německem nemohlo vůči ostrovu plnit ani své poslední povinnosti. Nemohlo totiž odpovídat za jeho zahraniční politiku ani zajišťovat ochranu islandských vod a dánský král již nemohl být ani formálně hlavou státu.

Vlajka Islandské republiky

Ve státním znaku střeží islandskou vlajku čtyři ochránci na lávovém kameni, býk, orel, drak a gigant

Nezávislá Islandská republika se rychle postavila na vlastní nohy. Byla přijata do OSN a ačkoli nemá vlastní armádu, stala se zakládajícím členem NATO. Svou ekonomiku podpořila vstupem do EHS a je také členem OECD a OBSE. Islandčané začali cestovat za hranice a zahraniční návštěvníci záhy objevili neobyčejné přírodní krásy ostrova. Do té doby neznámý ostrov se studeným jménem v blízkosti polárního kruhu se stal turisticky velmi atraktivním cílem, který dostal řadu přídomek. Turisticky je nejčastěji označován jako ostrov ohně a ledu díky ledovcům a různým formám projevů vulkanické činnosti. Zeměpisně je ostrovem na konci Evropy. Jeho nejzápadnější mys Bjarntangar je totiž označován za nejzápadnější bod Evropy, pokud nepočítáme portugalský ostrov Flores v Azorském souostroví uprostřed Atlantského oceánu. Kromě politických a kulturních vazeb však příslušnost Islandu k Evropě tak jasná není. Vždyť je od Norska na evropské pevnině vzdálen téměř 1 000 km, bližší Faerské ostrovy od něj leží 420 km jihovýchodně a 800 km je vzdáleno Skotsko. Naproti tomu Grónsko, jehož příslušnost k severoamerickému kontinentu nikdo nezpochybňuje, se nachází pouhých 300 km na západ.

Z hlediska geologie je Island vlastně „puklý ostrov“, neboť jím od jihozápadního poloostrova Reykjanes k severovýchodnímu poloostrovu Melrakkaslétta prochází zlom v zemské kůře mezi kontinentálními deskami americkou a euroasijskou, které se od sebe vzdalují rychlostí asi 1 cm ročně, a tato puklina je v některých místech zjevná i na zemském povrchu. I tuto skutečnost Islandčané dokázali využít jako turistickou atrakci, když u Hafniru na poloostrově Reykjanes postavili most či spíše lávku mezi Evropou a Amerikou a o jeho návštěvě vydávají certifikát podobně jako o návštěvě severního polárního kruhu na ostrově Grímsey.

Z hlediska ekologického je Island znám jako ostrov bez komínů a proto je obdařen jedním z nejčistších prostředí na světě. Není tu totiž prakticky co spalovat. Nerostou zde stromy a neexistují zdroje fosilních paliv. Veškeré pohonné hmoty a řadu dalších komodit je nutno dovážet. Islandčanům však chybějící zdroje energie bohatě nahrazuje příroda. Termální prameny, které jsou prakticky na celém ostrově, jsou využívány k vytápění a elektřinu tu vyrábějí elektrárny geotermální i vodní, pro něž byla na vodnatých tocích stékajících z ledovců ve vnitrozemí k moři vybudována řada velkých přehradních nádrží.

Island je po Velké Británii druhým největším evropským ostrovem, přestože je jen o třetinu větší než Česká republika. Počet jeho obyvatel však zhruba odpovídá Ostravě. Malý národ za 70 let své nezávislosti dokázal velké dílo. Uvědomil si bohatství a krásy své přírody, systematicky buduje podmínky pro rozvoj turistického ruchu, ale zároveň pečuje o zachování jedinečného ostrovního prostředí. Prakticky v každém sídelním celku najdeme ubytovací kapacity různého druhu a potřebné služby včetně čerpadel pohonných hmot. Okružní silnice vybudovaná v náročném terénu obepíná celý ostrov a zpřístupňuje turisticky zajímavá místa. Tato silnice a silnice označené dvojmístným či trojmístným číslem mají asfaltový nebo šterkový povrch a jsou sjízdné pro běžná motorová vozidla. Pokud je před číslem silnice uvedeno písmeno F nebo jde o silnice neoznačené, je vjezd na ně určen pouze vozidlům s terénní úpravou, tedy zvýšeným podvozkem a pohonem všech kol, a jen v letní sezóně. Jen hrubě upravený povrch tu totiž tvoří i větší kameny, lávová pole a především jsou na nich brody různé kolísající hloubky se zrádným dnem. V opuštěných oblastech centrální Vysočiny a na poloostrově Hornstranðir pak komunikace zcela chybí.

Letecké spojení Islandu se světem zajišťuje moderní letiště Leifur-Eiríksson-Airport v Keflavíku na jihozápadě ostrova, vzdálené asi 50 km od metropole Reykjavíku. Námořní spojení s Evropou,

zejména pro ty, kdo chtějí na Island přepravit vlastní vozidlo, zajišťuje v letní sezóně trajekt faerské společnosti každý týden. Vyplouvá ze severodánského přístavu Hanstholm do Seyðisfjörðuru na východě Islandu vždy se zastávkou v Tórshavnu na Faerských ostrovech, odkud případně absolvuje ještě odbočku do norského Bergenu nebo na skotské Shetlandy. Cesta trvá nejméně tři dny, s odbočkami dvakrát tolik.

Island je členem tzv. Schengenského prostoru, v němž jsou zrušeny hraniční kontroly, takže pro vstup do země je třeba jen platný cestovní doklad. O to přísnější jsou kontroly celní, neboť Island úzkostlivě chrání své prostředí zcela zakazuje dovoz čerstvých potravin, především masa, mléka a výrobků z nich. Bez výjimky je zakázán také dovoz živých zvířat. Jen se stanoveným omezením na osobu je možno dovážet ostatní potraviny, alkohol a cigarety, zvláštní podmínky jsou stanoveny pro dovoz rybářského a jezdeckého náčiní.

Island není levná země. Národní měnou je islandská koruna (ISK), v roce 2014 odpovídala 1 ISK asi 0,18 Kč. Do hodnoty 100 ISK jsou raženy mince, bankovky jsou vydávány v hodnotách 500 až 10 000 ISK. Na Islandu je však velmi rozvinuto výhodné používání platebních karet, a to i ve zcela malých obchodech a provozovnách a při malých platbách.

Dlouhou dobu vedl Island mezinárodní spory o tradiční lov velryb, především plejtváků malých a plejtváků myšoků, který pod vlivem celosvětových protestů klesl na minimum. Místo lovu velryb byla však nalezena lukrativní náhrada, která se projevila jako rychle rostoucí odvětví turistiky. Z řady islandských přístavů jsou totiž pořádány plavby, jejichž účelem je pozorování velryb. Tak se úspěšně rozšířila tradiční nabídka výletů za pozorováním mořského ptactva a tuleňů.

Turistům nabízí Island širokou škálu možností. Kromě cestování po ostrově autem, autobusem, příp. vnitrostátními letadly je tu organizována pěší turistika, vyjížďky na islandských koních, na ledovcích též jízdy na sněžných skútrech nebo na saních tažených psy a rafting na divokých ledovcových řekách. Téměř v každém sídelním celku jsou k dispozici termální bazény a sauny. Oblíbené je rybaření, k němuž je však na vnitrozemských tocích a plochách třeba povolení, zdarma je pouze na mořském pobřeží nebo přímo na moři. Rychle se rozšiřují také možnosti sportovního vyžití, zejména golfu. Turistická sezóna je tu však omezena na krátké letní období od konce května do počátku září.

Politickou zajímavostí Islandu je skutečnost, že za 70 let jeho nezávislosti je ve funkci prezidenta teprve pátá osobnost, ačkoli funkční období je jen čtyřleté. Do této především reprezentativní funkce jsou totiž voleny velmi vážené osobnosti opakovaně i třikrát nebo čtyřikrát. Island nejvíce zviditelnila jako prezidentka čtyřikrát zvolená Vigdís Finnbogadóttir v letech 1980-1996, v civilu ředitelka divadla. Současný prezident, politolog a ekonom Ólafur Ragnar Grímsson (*1943) zahájil roku 2012 již své páté funkční období.

Nakonec ještě jedna poznámka: dvojhláska „th“, která je v této publikaci stejně jako v jiných textech používána v názvech lokalit jako je islandské památné místo Thingvellir, největší jezero Thingvallavatn nebo nejdelší řeka Thjórsá, je náhražkou za islandskou hlásku „þ“, kterou jiné jazyky neznají. Na Islandu tedy najdeme tyto názvy psané jako Þingvellir, Þjórsá, apod. Další informace o islandštině jsou uvedeny v oddíle I (Jazyk).

Základní informace o Islandu

Rozloha: 103 000 km²

Počet obyvatel: 325 000

Státní zřízení: parlamentní republika

Oficiální název: Islandská republika (Lýðveldið Ísland)

Hlava státu v roce 2014: prezident Ólafur Ragnar Grímsson

Vlajka: modrá s bílým skandinávským křížem a menším červeným křížem uvnitř kříže bílého

Hlavní město: Reykjavík

Úřední jazyk: islandština

Jiné užívané jazyky: angličtina, dánština, němčina

Měna: islandská koruna (ISK) – zlomky koruny (aurar) se již nepoužívají

Náboženství: protestantské, převážně luteránské (95 %)

Národnostní složení: Islandčané (96 %)

Nejvyšší hora: Hvannadalshnúkur (2 110 m n. m.)

Nejdelší řeka: Thjórsá (230 km)

Největší přírodní jezero: Thingvallavatn (84 km²)

Nejvyšší vodopád: Morsárfoss (227 m)

Členství v mezinárodních organizacích: OSN, NATO, EHS, OECD, OBSE, Schengenská dohoda

Časový posun oproti ČR: -1 hodina v zimě, -2 hodiny v létě (Island nepoužívá letní čas)

Mezinárodní předvolba: +354

Internetová doména: .is

Honorární konzulát Islandské republiky v ČR: Karlova 20, 110 00 Praha 1, tel. 222 221 218

Honorární konzulát ČR na Islandu: Katrínartúni 2, 16 fl., 105 Reykjavík, tel. +354/5870860

B – GEOGRAFIE

Island je nejsevernější zemí Evropy, rozprostírá se na ostrově v Atlantském oceánu přesně pod polárním kruhem. Jeho rozloha je 102 928 km², z ní je kolem 1 000 km² kultivováno, 20 000 km² tvoří pastviny, 12 000 km² je pokryto ledovcovými poli, 3 000 km² jezery, 11 000 km² lávovými poli, písečné pouště zabírají 4 000 km² a 52 000 km² představují pustiny.

Island je jedním z největších ostrovů v severním Atlantiku a leží mezi 63° 24' a 66° 33' severní šířky a mezi 13° 30' a 24° 32' západní délky. Nejdelší vzdálenost od severu k jihu je kolem 300 km a od západu na východ kolem 500 km. Jeho pobřežní linie měří asi 6 000 km a nejkratší vzdálenost k jiné zemi je 286 km ke Grónsku na západě, 795 km ke Skotsku na jihovýchodě a 950 km k Norsku na východě. Leží téměř na poloviční cestě mezi New Yorkem a Moskvou. Rozdělení 12. poledníkem geograficky umísťuje Island spíše do západní než do východní polokoule, ale historicky a etnicky je považován za evropský. Poté, co v roce 1867 koupily Spojené státy od Ruska Aljašku, tehdejší ministr zahraničí Spojených států William H. Seward předpovídal, že získají také Island. Na to Islandané reagovali s humorem, že od té doby, co Island objevil Severní Ameriku, musí být bota na druhé noze.

Island je planina s průměrnou výškou 610 m n. m. s ohromnými ledovcovými poli pokrývajícími jeho nejvyšší části, největším z nich je ledovec Vatnajökull na jihovýchodě. Pobřeží ostrova je zoubkováno hlubokými fjordy a zátokami, především na východě a severozápadě, nejvíce osad je pak právě na pobřeží. Jižní pobřeží je nízko položené a bez přirozených přístavů. Pro ostatní pobřeží jsou charakteristické příkré útesy. Je tu mnoho horkých pramenů, gejzírů, ledovcem vymletých údolí a kolem 200 sopek, z nichž některé jsou ještě činné. Horké prameny jsou používány pro levné vyhřívání a zavařování. Polární kruh protíná ostrov Grímsey na sever od Islandu. Vnitrozemní náhorní planina je obklopena vysokými horami, nejvyšší z nich je Hvannadalshnjúkur pod ledovcem Öraefajökull (2 110 m n. m.). Ve starších mapách a textech je uváděna výška 2 119 m n. m., která byla opravena novým měřením.

Počet obyvatel ostrova nyní již přesahuje 320 000, většina z nich žije na jihozápadě a ostatní jsou řídce roztroušeni podél pobřežních nížin. Hustota osídlení je asi 2,5 obyvatele/km². Island má jednu z největších porodností. Díky staleté izolaci zůstává populace vysoce stejnorodá.

C – PODNEBÍ

Island má chladné a mírné podnebí s velmi proměnlivým počasím. I když je podnebí směsicí polárního a mírného, vzhledem k zeměpisné šířce je zcela mírné. Golfský proud totiž zadržuje ledy, aby pronikaly do oceánu, ale chladné, krátké léto omezuje obdělávání půdy. Průměrný roční spad srážek v Reykjavíku je 85 cm. Na západě je podnebí vlhké, na severu a východě zase polární a tundrového charakteru. V Reykjavíku kolísá v lednu průměrná teplota od -2°C do $+2^{\circ}\text{C}$, letní teplota v červenci se pohybuje od 9°C do 14°C .

Proměnlivost počasí je tak velká, že v relativně krátké době může být pošmournο, větrno, slunečno, mženi, bezvětří, deštivo nebo jasno. V létě tu jsou neočekávané prudké lijáky a bouřky. V zimě je to ale o něčem jiném, neboť prší téměř horizontálně. Silné vichřice vedou dešť proti domům, oknům, autům a lidem. Například návětrné oblasti na jihu dostávají kolem 2 000 mm srážek, vnitrozemí a západ 600 až 700 mm, ale sever jen 250 mm.

Zuřivé zimní větry mají často rychlost hurikánu. Když vítr vane k pevnině, nese s sebou spršky slané mořské vody. Když vítr vane směrem k moři, nese s sebou písek a prach, který se prohání ulicemi a vniká i do domů. Řítí se údolími a přes náhorní plošiny, jsou zde bičující gigantické písečné bouře a vánice. Srážejí křehké nížiny ještě více do země. Vytrhávají stromy a sloupy, mění parkoviště a náměstí v laguny. V lednu a v únoru, v nejchmurnějších a nejhorších měsících roku, kdy sníh nahrazuje dešť, může tento stav trvat dva až tři týdny, zatažená obloha splývá se zemí a vytváří deprimující povětrnostní podmínky.

Ve vyšších polohách a v hornatých oblastech ve vnitrozemí může ležet po celé léto sníh. V zásadě platí, že pro porovnání se středoevropskými klimatickými podmínkami je ke stejné nadmořské výšce nutno připočítat 2 000 m.

Pozitivem je, že ať přijde jakákoliv zima, přístavy nikdy nezamrzají. Pouze k severu a severovýchodu mohou příležitostně připlout ledové kry z polárních částí oceánu. Na jihu a západě jsou vzácné mlhy, pověstné jsou však ve fjordech na východě. Vznikají tím, že se srazí proudící chlad z polárních oblastí s teplejšími vodami východního pobřeží.

Takové proměnlivé klima nenapomáhá růstu rostlin. Vegetace se omezuje na mech, lišejníky, křoví, zakrslé břízy a trávu. Březové lesy pokrývaly v době osidlování ostrova velkou část země, ale byly systematicky odstraňovány osadníky a ničeny okusem ovcí.

Dalším produktem divokých klimatických podmínek jsou půdní eroze. Led, vítr a přílišné spásání mají za následek zpustošení a ztenčení půdy. V roce 1971 schválil parlament zákon o zachování přírody. Tím se pokusil zachovat přírodní procesy podle jejich vlastních zákonitostí a předejít poškozování přírody.

Důsledkem eroze jsou i divoké skalní průrvy u Akureyri na severu ostrova

D – GEOLOGIE

Geologicky je Island jednou z nejmladších zemí a v Evropě vůbec nejmladší. Všechny jeho topografické rysy, stejně jako hory, jsou vulkanického původu, nejstarší z nich z poloviny čtvrtohor, přibližně z období před 16 milióny lety. Nejstarší části země jsou na východě, středním severu a jihozápadním či západním pobřeží. Jsou to vrstvené čediče z nejstarších čtvrtohor, tedy z doby asi před 50 miliony lety. Islandská vnitrozemní náhorní planina je stará asi 20 miliónů let.

Důvodem těchto věkových rozdílů je proudění v zemském plášti. Vnější části jsou stlačeny ze dvou vrstev, a to zemské kůry a vrstvy ležící pod ní. Tyto dvě vrstvy jsou asi 800 km silné. Horní část pláště je trochu plastická. Zemská kůra oceánu je z tvrdého a těžkého čedičového materiálu, žulový materiál pak tvoří základ pro kontinentální masy. Nejvyšší část pláště a nejnižší část zemské kůry spolu tvoří litosféru, která je silná asi 80 km.

Litosféra je rozdělena do mnoha větších a menších kontinentálních desek, které se mohou navzájem pohybovat. Jsou dva typy pohybu, buď se pohybují odděleně nebo se tlačí navzájem. Proč se tyto desky pohybují, není dodnes zcela jasné. Když se pohybují samostatně, vytvářejí novou zemskou kůru podél jednolitého středooceánského hřebenu, a když tlačí jedna proti druhé, tak se jedna deska dostává pod druhou a vzájemně se zatlačují do pláště. Při prvních pohybech, kdy se desky odtahovaly od sebe, se vylilo magma mezi hranice desek a pohyby tak způsobovaly vulkanické erupce. Pozdější pohyby, kdy se desky navzájem tlačily, byly vytvořeny hory a zlomy a způsobovaly zemětřesení. Teorie kontinentálního hromadění je známa jako desková tektonika. Charakteristikou těchto hřebenů, které jsou ohromnými horami na dnech mnoha oceánů, jsou častá zemětřesení a vulkanismus.

Jedním z největších středooceánských hřebenů je hřeben středoatlantský, který vybíhá na jihu od Antarktidy k Azorám, prochází Islandem ve směru od jihozápadu k severovýchodu a pak pokračuje k ostrovu Jan Mayen. Pozdější geologický výzkum prokázal, že se kontinentální desky tvořící dno Atlantského oceánu během posledních 12 miliónů let vzájemně odtahovaly průměrně o 1 cm za rok. To znamená, že je Island každý rok o 1 cm větší a nakonec by mohl být rozdělen na dvě části, východní a západní. Je to totéž jako v případě Grónska, které je od Evropy unášeno 30 až 40 miliónů let.

Středoatlantský hřeben roztíná Island na dva hřebeny, na jihozápadě je hřeben Reykjanes a na severovýchodě hřeben Kolbeinsey. Oba hřebeny běží paralelně se směrem hlavního středooceánského hřebenu. Hřeben Reykjanes vstupuje na pevninu z poloostrova Reykjanes na jihozápadě, potom pokračuje přes Langjökull směrem na východ a dále přes Hofsjökull k severozápadní straně Vatnajökullu. Hřeben Kolbeinsey začíná na severu Mýrdalsjökullu, přechází přes Lakagígar (Jezerní krátery), protíná Grímsvötn v západní části Vatnajökullu, potom pokračuje přes Kverkfjöll, Askju, Mývatnsöræfi, Kraflu a Jökulsárgljúfur k oceánu zálivem Skjálfandi a nakonec přes malý a zvolna zanikající ostrov Kolbeinsey dále do moře. Většina vulkanických a přírodních úkazů, pro které je Island znám, leží podél těchto dvou hřebenů.

Středoatlantský hřeben, který roztahuje Island, je zlom v zemské kůře ležící mezi americkým kontinentem a kontinentem afro-evropským, který se během posledních 25 milionů let odděloval od druhých. Když se trhlina rozšíří, vylije se nové magma, aby se zaplnil prostor mezi deskami. V průměru se tak každých 5 let otevře ohromná trhlina a magma proudí ven ve formě lávy. Geologové očekávají, že další trhlina, která se otevře, bude pravděpodobně v oblasti Krafly na severovýchodě. Efekt těchto trhlinových erupcí může být velmi ničující, dokonce katastrofický.

Dalším geologickým faktorem ve vulkanickém vývoji Islandu byla 400 metrů silná vrstva ledu, která pokryla ostrov během čtvrtohorní doby ledové. Sopky pokračovaly v erupcích i pod tímto pláštěm ledu. Výsledkem jsou obrovské explodující krátery jako například Askja, který je široký 6,5 km. I dnes zde můžeme nalézt dvě oblasti, které odpovídají podmínkám čtvrtohorní doby ledové. Jsou to kaldera (kotlovitý tvar sopky) Grímsvötn v západní části Vatnajökullu a aktivní sopka Katla, ležící pod povrchem ledovce Mýrdalsjökull.

Grímsvötn je překryt zamrzlým ledovcovým jezerem, jehož tloušťka je kolem 1 km. V případě erupce pod ledovcem Skeiðarárjökull, který se nachází na jihu ledovce Vatnajökull, pak vznikají katastrofální povodně, známé jako jökulhlaup (ledovcová povodeň). Katla je jednou z nejdestruktivnějších aktivních sopek na Islandu s mnoha erupcemi v historii. Také erupce Katly přináší s sebou masivní ledovcové potopy, které jsou doprovázeny obrovskými výrony tefritu (odrůda čediče) do vzduchu.

GEOLOGICKÉ RYSY

Sopky

Celá země a přilehlé ostrovy jsou vulkanického původu, z vychladlých lávových proudů, popele, vyvěřelých skal, pemzy a morén. Nejvýznamnějším rysem jsou sopky, mnoho z nich je stále aktivních. Výsledky předcházejících vulkanických erupcí jsou na řadě míst ještě dnes k vidění: sirnaté složení plynů a horké páry, horké prameny. Zemská kůra, která tvoří Island, je velmi tenká, a z toho důvodu je jednou z nejvulkaničtějších zemí na světě. Nacházejí se tam všechny možné typy vulkánů.

Geologicky je ostrov stále ještě v procesu formování. V roce 1963 byl podmořskou erupcí 32 km jižně od pobřeží vytvořen ostrov Surtsey. Tento lidmi nedotčený ostrov o rozloze 141 ha byl roku 2008 zapsán do seznamu světového přírodního dědictví UNESCO, byl za 40 let osídlen 200 druhy rostlin a téměř 90 druhů ptáků a představuje jedinečný objekt vědeckého zkoumání. V roce 1975 byl erupcí sopky Eldfell zformován povrch ostrova Heimaey, který je jedinou obydlenou součástí souostroví Vestmannaeyjar. Během několika hodin od začátku erupce byla celá populace ostrova, asi 5 200 lidí, evakuována na pevninu. Na Islandu jsou také častá zemětřesení, ale nejsou tak ničující jako v minulosti.

Nejznámější sopkou na Islandu je Hekla, mezi další patří Katla, ležící hluboko pod ledovou pokrývkou ledovce Mýrdalsjökull, Eyjafjallajökull, Lakagigar (Jezerní krátery), Askja, Herðubreið, Snæfellsjökull, Torfajökull a Öraefajökull.

Gejzíry a horké prameny

Horké prameny byly formovány vnitřním teplem pod zemskou kůrou a vyvěrají tam, kde je zemská kůra tenká. Nejznámějším gejzírem je Velký gejzír, který však dlouhou dobu netrýskal. Je zde ale řada pravidelně aktivních gejzírů jako např. Strokkur nacházející se vedle Velkého gejzíru. Island je bohatší na horké prameny a postvulkanické unikání sirných a horkých vodních par než další země na světě. Gejzíry a horké prameny se nacházejí v termální oblasti zvané „vysoce teplotní pole“. Tato geotermální pole jsou charakteristická parními otvory a bahenními jezírky. Gejzír je horký pramen, který občas vytryskne jako proud horké vody a páry z hloubi země. Je to fascinující přírodní úkaz, který je nutno vidět.

Gejzír Strokkur v geotermální oblasti Geysir

Na Islandu je nejméně 800 významnějších horkých pramenů. U většiny z nich teplota vody na povrchu dosahuje téměř bodu varu. Voda z těchto horkých pramenů je využívána v celé zemi na vyhřívání domů a skleníků. Téměř celý Reykjavík je vytápěn vodou z horkého pramene v Reykiru, geotermálním poli v blízkosti města. Voda o teplotě 90° C je vedena do šesti velkých rezervoárů na vrcholu hory Öskjuhlíð, odkud je rozváděna do topné sítě města. Pro svou měkkost a čistotu je vhodná pro domácí používání. Pára vycházející z vrtů v krýsuvickém poli na poloostrově Reykjanes je využívána pro výrobu elektrické energie.

Horké prameny jsou podzemní vodní zdroje, které se nacházejí v blízkosti sopek. Teplo vzniklé v hlubině sopky způsobuje, že voda je blízko bodu varu a následně tryská z povrchu jako horký pramen či gejzír. Největší geotermální plochy na Islandu jsou pole Hveragerði východně od

R – ABECEDNÍ REJSTŘÍK MÍST

Místo	Číslo hesla
Akranes.....	98
Akureyri	74
Apavatn, jezero	21
Arnarstapi.....	92
Árnes.....	27
Ásbyrgi, kaňon	70
Askja, sopka	52
Bárðarbunga, sopka.....	50
Barnafoss, vodopád	20
Baula, hora	95
Bessastaðir	3
Bifröst	95
Bjargtangar, mys.....	87
Bjarnarflag, geotermální oblast.....	66
Bjarnarnes	54
Bláa Lónið, geotermální laguna.....	14
Bláhnjúkur, hora	29
Blöndulón, přehradní nádrž	80
Blönduós.....	80
Bolungarvík.....	85
Borgarnes	96
Brennisteinsalda, hora	29
Búðardalur	88
Búðir	93
Búlandstindur, hora.....	55
Dalatangi, mys	60
Dalvík	75
Dettifoss, vodopád	68
Dimmuborgir, lávová oblast	65
Djúpavík.....	84
Djúpivogur	55
Drangajökull, ledovec.....	84
Drangey, ostrov	78
Drangsnes.....	84
Dritvík, zaniklá rybářská osada	94
Dynjandifoss, vodopád	85
Dyrhólaey, mys.....	42
Egilsstaðir	58
Eiðar.....	58
Eiríksstaðir	88
Eldey, ostrov.....	13

Eldfell, sopka	33
Ellišavatn, jezero	9
Esja, horský hřbet	8
Eskifjörður	57
Eyjafjallajökull, sopka a ledovec	38
Eyrarbakki	18
Fanntófell, hora	20
Fáskrúðsfjörður	57
Fellabær	58
Flatey, ostrov	89
Flateyri	85
Flúðir	27
Gardabær	6
Garður	11
Gerpir, pobřežní útesy	57
Geysir, gejzír	23
Gilsbakki	20
Gjögur	84
Glaumbær	79
Glymur, vodopád	97
Goðafoss, vodopád	73
Grábrók, kráter	95
Granni, vodopád	28
Grímsey, ostrov	76
Grímsvötn, sopka	51
Grindavík	13
Grund	74
Grundarfjörður	90
Gufuskálar, vysílač	91
Gullfoss, vodopád	24
Habunga, hora	8
Hafnarfjörður	5
Hafnir	12
Hafragilsfoss, vodopád	68
Háifoss, vodopád	28
Haukadalur, geotermální oblast	22
Heiðmörk, přírodní rezervace	9
Heimaey, ostrov	33
Hekla, sopka	30
Hella	31
Hellissandur	91
Hellnar	92
Hengifoss, vodopád	59
Herðubreið, hora	50
Heygötufoss, vodopád	49
Hindisvík	82
Hljóðaklettar, čedičové skály	69

Hlöðufell, hora.....	20
Hoffelsfjöll, hora.....	54
Höfn í Hornafirði.....	54
Hofsós.....	77
Hólar	77
Hólmatindur, hora.....	57
Hólmavík.....	84
Hóp, jezero	81
Hornbjarg, mys	84
Hornstranðir, poloostrov.....	84
Hrafnagil	74
Hraunfossar, vodopády	20
Hraunhafnartangi, mys.....	71
Hrísey, ostrov.....	75
Húsafell.....	20
Húsavík	72
Hvammstangi.....	82
Hvannadalshnúkur, sopka a nejvyšší hora	50
Hveragerði	17
Hverfjall, kráter.....	63
Hvolsvöllur	31
Ísafjörður	85
Jökulbunga, hora	84
Jökulsárgljúfur, národní park.....	69
Jökulsárlón, ledovcová laguna.....	53
Kaldbakur, hora	85
Kaldidalur, horské údolí.....	20
Kalmanstunga.....	20
Kárahnjúkar, hora a obří vodní dílo.....	58
Katla, sopka	39
Keflavík	10
Kirkjubæjarklaustur	45
Kleifarvatn, jezero	15
Kolbeinsey, ostrov	76
Kópasker	71
Kópavogur	4
Krafla, sopka	67
Krókslón, přehradní nádrž	28
Krýsuvík, geotermální oblast	15
Lakagígar, sopečná oblast	44
Landmannalaugar.....	29
Langjökull, ledovec	20
Látrabjarg, pobřežní útesy.....	87
Laugar	88
Laugaras.....	27
Laugarvatn, jezero	21
Laxnes.....	7

Leirhnjúkur, sopečná oblast	67
Litlanesfoss, vodopád	59
Lögurinn, jezero	58
Lýsuhóll	93
Magnúsarfoss, vodopád	49
Málmey, ostrov	77
Melrakkaslétta, poloostrov	71
Möðrudalur	61
Möðruvellir	74
Morsárfoss, vodopád	48
Mosfellsbær	7
Mýrdalsjökull, ledovec	40
Mýrdalssandur, pobřežní poušť	43
Mývatn, jezero	62
Námafjall, horský hřbet	66
Neskaupstaður	57
Norðurfjörður	84
Núpsstaður	46
Ódáðahraun, lávová poušť	50
Ok, sopka	20
Ólafsfjörður	75
Ólafsvík	91
Öræfajökull, sopka a ledovec	50
Öskjuvatn, jezero	52
Papey, ostrov	56
Patreksfjörður	87
Rauðhólar, sopečný hřeben	69
Raufarhöfn	71
Reyðarfjörður	57
Reykholt	26
Reykjahlíð	63
Reykjavík	1
Reynisdrangar, mořské skály	42
Rif	91
Rifstangi, mys	71
Sandgerði	11
Sauðárkrókur	78
Selatangar, zaniklá rybářská osada	13
Selfoss	18
Selfoss, vodopád	68
Seljalandsfoss, vodopád	32
Seyðisfjörður	60
Siglufjörður	75
Skaftafell, národní park	49
Skálholt	25
Skeiðarásandur, bažinatá poušť	47
Skjaldbreiður, sopka	20

Skógafoss, vodopád	37
Skógar	36
Skriðuklaustur	58
Skrúdur, ostrov	57
Skútustaðir	64
Snæfellsjökull, národní park a ledovec	94
Snartastaðir	71
Stafafell	54
Stokkseyri	18
Stöng, skanzen	28
Straumnes, mys	84
Strokkur, gejzír	23
Stykkishólmur	89
Súðavík	86
Suðureyri	85
Sultartangalón, přehradní nádrž	28
Surtsey, ostrov	34
Surtshellir, jeskyně	20
Svartifoss, vodopád	49
Teigarhorn	55
Thingeyrar	81
Thingeyri	85
Thingvallavatn, jezero	19
Thingvellir, národní park	19
Thórisvatn, jezero	28
Thorlákshöfn	16
Thórsmörk, horský hřeben	35
Varmahlíð	79
Varmaland	96
Vatnajökull, ledovec a národní park	50
Vatnsdalsfjall, hora	81
Vatnsnes, poloostrov	83
Vestmannaeyjar, souostroví	33
Vesturdalur, čedičové údolí	69
Viðey, ostrov	1
Víðimýri	79
Vík í Mýrdal	41
Vindbelgjarfall, hora	64
Víti, kráter u sopky Askja	52
Víti, kráter u sopky Krafla	67